

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSIOJI RINKIMŲ KOMISIJA**

Biudžetinė įstaiga, Gynėjų g. 8, LT-01109 Vilnius, tel. +370 5 239 6902, el. p. rinkim@vrk.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188607150

Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisijai

2025-10-27 Nr. 2- (1.5)
Į 2025-10-03 paklausimą

Siunčiama tik el. paštu: priim@lrs.lt

DĖL NUOMONĖS PATEIKIMO

Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija gavo Jūsų 2025 m. spalio 3 d. raštą „Dėl nuomonės pateikimo“, kuriuo prašoma pateikti nuomonę dėl Lietuvos Respublikos Seimo Peticijos komisijai adresuoto Eriko Žilinsko 2025 m. liepos 23 d. kreipimosi, siūlančio pakeisti Lietuvos Respublikos rinkimų kodeksą (toliau – kreipimasis).

Kreipimosi autorius teigia, kad pasitaiko atvejų, kai rinkimų sąrašą vedantis asmuo, gavęs mandatą daugiamandatėje apygardoje, dar iki įgaliojimų suteikimo atsisako mandato. Jo nuomone, tokie atvejai klaidina rinkėjus ir sukelia papildomų administracinių kaštų, todėl politinei organizacijai turėtų būti taikoma finansinė sankcija. Be to, siūloma numatyti, kad politinė organizacija prarastų rinkimų užstatą, jei sąrašo lyderis atsisakytų mandato po rinkimų.

Informuojame, kad dėl rinkimų užstato negrąžinimo, kai po rinkimų rezultatų paskelbimo kandidatas atsisako pareigų, į kurias buvo išrinktas, Vyriausioji rinkimų komisija 2025 m. balandžio 18 d. raštu Nr. 2-429(1.20) yra pateikusi nuomonę Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetui (rašto 3–4 lapai). Ši nuomonė buvo teikiama vertinant Rinkimų kodekso 89 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. XVP-41, registruotą 2024 m. gruodžio 3 d.

Papildomai pažymėtina, kad Rinkimų kodekso 88–89 straipsniuose nustatytas rinkimų užstato institutas nėra skirtas kontroliuoti kandidatų sąrašo pasikeitimus ar vertinti jų asmeninius sprendimus dėl mandato priėmimo ar atsisakymo. Šio instituto paskirtis – užtikrinti sąžiningą dalyvavimą rinkimuose ir rinkimų proceso vientisumą.

Be to, pagal Lietuvos Respublikos politinių organizacijų įstatymo 13 straipsnį politinės organizacijos turi teisę dalyvauti rinkimuose ir savarankiškai spręsti dėl kandidatų sąrašo formavimo. Todėl atsakomybės taikymas už sąrašo lyderio teisėtą sprendimą atsisakyti mandato būtų neteisingas, nebent būtų nustatyta, kad toks sprendimas priimtas siekiant tyčia klaidinti rinkėjus.

Atsakymas suderintas su Vyriausiosios rinkimų komisijos nariais.

PRIDEDAMA. Vyriausiosios rinkimų komisijos 2025 m. balandžio 18 d. rašto Nr. 2-429(1.20) kopija, 4 lapai.

Komisijos pirmininkė

Lina Petronienė



**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSIOJI RINKIMŲ KOMISIJA**

Biudžetinė įstaiga, Gynėjų g. 8, LT-01109 Vilnius, tel. (0 5) 239 6902, faks. (0 5) 239 6960, el. p. rinkim@vrk.lt

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188607150

Lietuvos Respublikos Seimo
Teisės ir teisėtvarkos komitetui

2025-04-18

Nr. 2 - (1.20)

Į 2025-04-01

Raštą Nr. S-2025-1697

El. paštu: priim@lrs.lt

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ NR. XIVP-4198, XVP-104, XVP-41

Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK) 2025 m. balandžio 1 d. gavo Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto raštą (reg. Nr. S-2025-1697), kuriame prašoma: „iki 2025 m. balandžio 18 d. pateikti pastabas ir pasiūlymus dėl šių įstatymų projektų:

- Rinkimų kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo konstitucinio įstatymo Nr. XIV-1381 79 ir 80 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-4198;
- Rinkimų kodekso 33, 75, 78 ir 193 straipsnių pakeitimo konstitucinio įstatymo projekto Nr. XVP-104;
- Rinkimų kodekso 89 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-41.

Pasiūlymus ir pastabas (ir Word formato), adresuotus Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetui, prašome siųsti oficialiu institucijos elektroninio pašto adresu priim@lrs.lt.“

Dėl nurodytų įstatymų projektų teikiame pastabas ir pasiūlymus.

Dėl Rinkimų kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo konstitucinio įstatymo Nr. XIV-1381 79 ir 80 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-4198¹

Įstatymo projekto 2 straipsnyje numatyta:

Pakeisti įstatymo 79 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Rinkėjų parašų rinkimo lape rinkėjas asmeniškai įrašo savo vardą, pavardę, ~~gimimo datą~~, paso arba asmens tapatybės kortelės, arba teisę nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje

¹ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/60243280820f11ef84ff9693ecd03ff5?positionInSearchResults=2&searchModelUID=da289165-0fa2-4706-9584-07d350ba1540>

patvirtinančio dokumento numerį (per savivaldybių tarybų, merų rinkimus ir rinkimus į Europos Parlamentą), gyvenamosios vietos adresą, datą ir pasirašo.”

Su siūlomais pakeitimais nesutinkame, nes šie duomenys yra reikalingi tikrinimui, ar rinkėjas yra tinkamo amžiaus ir ar gyvena atitinkamoje savivaldybėje (savivaldybių tarybų, merų rinkimų atveju) ar Seimo rinkimų vienmandatėje rinkimų apygardoje (Seimo rinkimų atveju). Visų pirma, šie duomenys yra reikalingi ir rinkėjų parašus renkantiems subjektams, kad jie galėtų įsivertinti parašų, atitinkančių Lietuvos Respublikos rinkimų kodekso reikalavimus, skaičių aukščiau nurodytuose rinkimuose (kituose rinkimuose, pavyzdžiui, Respublikos Prezidento, Europos Parlamento, adresas nėra aktualus). Negalėdami žinoti rinkėjų amžiaus ar gyvenamosios vietos, rinkėjų parašus renkantis subjektai negalės įsivertinti įstatymo reikalavimus atitinkančių rinkėjų parašų skaičiaus. Taip pat šie duomenys yra reikalingi ir rinkėjų parašus tikrinančioms rinkimų komisijoms, kurios be papildomos informacijos negali nustatyti rinkėjų duomenų atitikimą įstatymo reikalavimams.

Dėl kitų siūlomų pakeitimų pastabų ar pasiūlymų neturime.

Dėl Rinkimų kodekso 33, 75, 78 ir 193 straipsnių pakeitimo konstitucinio įstatymo projekto Nr. XVP-104²

Dėl siūlomų pakeitimų atkreipiame dėmesį, kad juridiniams asmeniui persiregistravus į kitą juridinį asmenį tokios prievolės nebeliktų. Taip pat atkreipiame dėmesį, kad pagal Rinkimų kodekso 76 straipsnio 5 dalį duomenys apie turėtą teismo nuosprendį kandidato plakate skelbiami tik atitinkamuose rinkimuose, kuriuose tas kandidatas dalyvauja. Teikiamuose Rinkimų kodekso 76 straipsnio 8 dalies pasiūlymuose atsiranda senaties terminas: „Nurodyta informacija rinkimų komisijos leidžiamame tos politinės organizacijos keliamo kandidato plakate, taip pat plakate su jos keliamų kandidatų sąrašu nėra skelbiama, jeigu nuo teismo nuosprendžio (sprendimo) įsiteisėjimo iki rinkimų politinės kampanijos pradžios yra praėję daugiau kaip 10 metų“. Tokio termino nėra nustatyta pagal Rinkimų kodekso 76 straipsnio 5 dalį.

Taip pat atkreipiame dėmesį, kad pasiūlymas papildyti 193 straipsnio 1 dalį 18 punktu reiškia, kad duomenų nenurodymas būtų laikomas šiurkščiu pažeidimu, kas politinei partijai gali sukelti teisinės pasekmės (pavyzdžiui, rinkimų užstato negrąžinimas).

Apibendrinant, keltinas klausimas dėl tokio reguliavimo tikslingumo, ypač atsižvelgiant į tai, kad duomenys apie juridinį asmenį yra prieinami iš viešosios informacijos šaltinių ir jų skleidimui Reglamento (ES) 2016/679 (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) nuostatos dėl duomenų privatumo nėra taikomos.

² <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/d7dce9c0d25f11efbd239e318cbd5b26>

Dėl Rinkimų kodekso 89 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-41³

Įstatymo projekto 1 straipsnyje siūloma:

„Pakeisti 89 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

1. Rinkimų užstatas gražinamas jį sumokėjusiai politinei organizacijai ar kandidatui, jeigu įvykdomos šios sąlygos:

1) rinkimų politinės kampanijos dalyvis šiame kodekse nustatytais terminais pateikia rinkimų politinės kampanijos finansavimo ataskaitą, jos priedus bei išlaidas ir pajamas pagrindžiančius dokumentus;

2) kandidatai nėra pažeidę šio kodekso 101 straipsnio ir nėra šiurkščiai pažeidę šio kodekso nuostatų, reglamentuojančių rinkimų politinių kampanijų finansavimą ir finansavimo kontrolę, arba nėra padarę kito, šiame kodekse numatyto, šiurkštaus pažeidimo;

3) kandidatų sąrašas, kandidatas yra surinkęs ne mažiau kaip 3 procentus rinkimuose dalyvavusių rinkėjų balsų, o kandidatas į Respublikos Prezidentus – surinkęs daugiau kaip 7 procentus rinkimuose dalyvavusių rinkėjų balsų.

4) paskelbus rinkimų rezultatus kandidatas neatsisakė pareigų, į kurias buvo išrinktas.“

Dėl siūlomo pakeitimo atkreiptinas dėmesys, kad panaši situacija, susijusi su rinkimų užstatu, jau yra įgyvendinta Rinkimų kodekso 88 straipsnio 6 dalyje:

„Jeigu savivaldybių tarybų rinkimuose kandidatų sąrašė įrašyti kandidatai, einantys pareigas, nesuderinamas su savivaldybės tarybos nario pareigomis, rinkimų užstatas už kiekvieną tokį kandidatą – 2 rinkimuose taikomi VMDU dydžiai, išskyrus rinkimų užstatą už tuos kandidatus, kurių einamų pareigų įgaliojimai nutrūksta pasibaigus savivaldybės tarybos ir mero įgaliojimams.“

Tačiau užstato gražinimo sąlygos šioje situacijoje jau yra aptartos Rinkimų kodekso 89 straipsnio 3 dalyje:

„Šio kodekso 88 straipsnio 6 dalyje nustatytas rinkimų užstatas už kiekvieną kandidatą atskirai gražinamas jį sumokėjusiai politinei partijai, politiniam komitetui ar kandidatui, jeigu šis užstatas yra gražintinas pagal šio straipsnio 1 dalyje nustatytus reikalavimus ir kandidatas nebuvo išrinktas, taip pat jeigu kandidatas buvo išrinktas arba buvo pripažintas išrinktu ir atsisakė pareigų, nesuderinamų su savivaldybės tarybos nario pareigomis ne vėliau kaip likus 10 dienų iki savivaldybės tarybos pirmojo posėdžio dienos.“

Tik savivaldybių tarybų rinkimuose yra mokamas atskiras rinkimų užstatas už nesuderinamas pareigas, kuris yra negražinamas, jeigu išrinktas kandidatas atsisako tarybos nario mandato. Kituose rinkimuose atskiras užstatas už nesuderinamas pareigas nėra mokamas, nes, pavyzdžiui, Respublikos Prezidento, Seimo rinkimuose ar rinkimuose į Europos Parlamentą beveik visos pareigos yra nesuderinamos su mandatu (žr. Rinkimų kodekso 172 straipsnį), todėl toks reguliavimas neturi

³ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/646bca90b15f11efa81e811ff75635ec?jfwid=-wdjtcsl4b>

prasmės. Siūloma nuostata nėra aiški taikymo aspektu, ar vienam kandidatui iš kandidatų sąrašo, atsisakius pareigų, į kurias buvo išrinktas, turėtų būti negražinamas viso sąrašo rinkimų užstatas.

Todėl siūlomas įstatymo pakeitimas yra perteklinis Rinkimų kodekso 88 straipsnio 6 dalyje ir 89 straipsnio 3 dalyje nustatytam reguliavimui, susijusiam su savivaldybių tarybų rinkimais ir netikslingas Respublikos Prezidento, Seimo rinkimuose ar rinkimuose į Europos Parlamentą. Rinkimų kodeksas nedraudžia pasirinkti tarp dviejų laimėtų mandatų, pavyzdžiui, Seimo nario ir Europos Parlamento nario. Taip pat pastebėtina, kad pasyvioji rinkimų teisė (teisė būti išrinktam) yra teisė, o ne pareiga, todėl išrinktas į pareigas asmuo turi teisę šių pareigų atsisakyti.

Be to, siūlomas reguliavimas neatitiktų ir proporcingumo principo, nes, pavyzdžiui, Seimo rinkimuose bent vienam daugiamandatės rinkimų apygardos sąrašo kandidatui atsisakius užimti Seimo nario pareigas, politinė partija galėtų neatgauti viso rinkimų užstato – 5 VMDU. Vienas asmens atsisakymas užimti pareigas tokiu atveju galėtų sukelti teisinės pasekmės visam kandidatų sąrašui, kas suponuotų atsakomybę be kaltės.

Jei būtų svarstoma susieti rinkimų užstato negražinimą su atsisakymu eiti pareigas ir kituose rinkimuose, turėtų būti keičiamas tik Rinkimų kodekso 89 straipsnis ir turėtų būti numatyta, kad pvz. gražinamas užstatas mažinamas 1 VMDU už kiekvieną kandidatą, atsisakiusį eiti pareigas, į kurias buvo išrinktas, o atsisakius daugiau nei 4 kandidatams – rinkimų užstatas negražinamas.

Todėl dėl siūlomų pakeitimų reikėtų įvertinti visas susijusias teisės normas ir teisės principus, kad toks reguliavimas atitiktų siekiamus tikslus.

Atsakymui pritarta VRK posėdyje.

Pagarbiai
Komisijos pirmininkė

Lina Petronienė

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija, Vilniaus m. sav., Vilnius, Gynėjų g. 8
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ NR. XIVP-4198, XVP-104, XVP-41
Dokumento registracijos data ir numeris	2025-04-18 Nr. 2-429(1.20)
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0, GEDOC
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	LINA,PETRONIENĖ, Komisijos pirmininkė
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-04-18 13:17:20
Parašo formatas	Parašas, pažymėtas laiko žyma
Laiko žymoje nurodytas laikas	2025-04-18 13:17:35
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016
Sertifikato galiojimo laikas	2023-06-28 - 2028-06-26
Parašo paskirtis	Registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Bružaitė Jurgita , Patarėja
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-04-18 13:56:35
Parašo formatas	Trumpalaikis skaitmeninis parašas, kuriame taip pat saugoma sertifikato informacija
Laiko žymoje nurodytas laikas	
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	Dokumentų valdymo sistema eDVS
Sertifikato galiojimo laikas	2018-10-09 - 2028-10-09
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	0
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	0
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	EgoEDocs, versija v. 3.04.02
El. dokumento įvykius aprašantys metaduomenys	
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	El. dokumentas atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Vienas ar daugiau elektroninių parašų negalioja. Tikrinimo data: 2025-10-22 12:53:26
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2025-10-22 atspausdino Ramanauskas Ramūnas
Paieškos nuoroda	

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija, Vilniaus m. sav., Vilnius, Gynėjų g. 8
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL NUOMONĖS PATEIKIMO / E. Žilinsko peticija
Dokumento registracijos data ir numeris	2025-10-27 Nr. 2-760(1.5)
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0, GEDOC
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	LINA,PETRONIENĖ, Komisijos pirmininkė
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-10-27 08:29:18
Parašo formatas	Parašas, pažymėtas laiko žyma
Laiko žymoje nurodytas laikas	2025-10-27 08:29:42
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016
Sertifikato galiojimo laikas	2023-06-28 - 2028-06-26
Parašo paskirtis	Registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Bružaitė Jurgita , Patarėja
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-10-27 08:41:06
Parašo formatas	Trumpalaikis skaitmeninis parašas, kuriame taip pat saugoma sertifikato informacija
Laiko žymoje nurodytas laikas	
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	Dokumentų valdymo sistema eDVS
Sertifikato galiojimo laikas	2018-10-09 - 2028-10-09
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	0
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	EgoEDocs, versija v. 3.04.02
El. dokumento įvykius aprašantys metaduomenys	
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	El. dokumentas atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Vienas ar daugiau elektroninių parašų negalioja. Tikrinimo data: 2025-10-27 08:41:37
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2025-10-27 atspausdino Bružaitė Jurgita
Paieškos nuoroda	